

napuklog krompira. »Ne«, pomisli nezainteresovano i ustade otrešajući prljave dlanove o nogavice, »ni ovaj nije dobar« i ugruvaši ruke u džepove odšeta preko tepiha do vrata, ne osvrnuvši se, ostavi u spljeskanoj grudvi gline otisak male dečje cipele.

Tek probuđena, dok mi u glavi još odzvanja disonantno snovno sazvučje, otkrivam prašinu

na gipsanim plafonskim arabeskama, pratim njihov prljavi, nikad krečeni vijugavi tok.

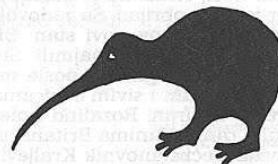
Sad je druga svetlost, noćna, razbijene ulične svetiljke su loš pratilac (sfumato tamni me hladno poliva).

Čujem sipljiv babin kašalj. Truli malter me u pravilnim razmacima zasipa sa zidova. Dok baba pljuje komadiće pluća, svadajući se sa nekim u snu, ustajem sa svog odra pre zore i

izlazim u odzvanjajuću, mokru noć, zagnjuren na u okovratnik od krzna mrtve životinje iz kojeg se, od kišnih kapi ili mog daha, širi sladak njevi vonj poluzatvorenog oka samrtnika ili probušene ušne rese. Svoje korake više ne čujem, a dve mentalno bolesne mačke pozdravljaju me grlenim režanjem, arhetipskim ljubavnim ropcem, uvijajući telima i balansirajući negde na nekoj ogradi kod Dušanovca. □ □ □

GOZBA MRTVIH

Labud Dragić

NA PUSTIM BREGOVIMA

U porne jesenje kiše i severni vetrovi izbrijali su temena bregova. Nekad su to bile oranice s kojih se žela zlatna raž. Ostali su sad samo izorani beluci što se i kratke dane pozne jeseni bele kao pretpotopska jaja. S one strane, negde, dole duboko slutimo reku. Bregovi se prema reci završavaju vrletnim strminama i liticama pa je samo slutimo, osećamo je u senovitoj uvali odakle dopiru reči iz minulih vekova:

Nekad bejasmo gore na bregovima!

Pamtiš li ... pamtiš li kad mi živismo? ...

Ove reci lahorasto lepršaju kroz razređen vazduh kratkom danu pozne jeseni kad Sunce samo podseća na ona davna vremena svetlosti i izobilja.

Gle, pa to je odista ono mesto — gle, tu smo živeli pre mnogo vekova.

Osećaš li minulo vreme, poimaš li bliskost daljine?

Jeste — setno potvrđuje drugi glas — a duše nam behu zapenušane od nade i radosti; Sunce beše novo i blistavo, a ne kao sad — blede i daleko.

Preko naših reči padaju blede zraci, poslednji zraci Sunca što dogoreva, i naš razgovor nemoćno plaminja u ledenom sumraku — čini se da će milenijima putovati do dalekih, treperavih zvezda.

Sad smo samo senke pod golim bregovima; evo nas u pustom predelu dok naše reči lebde nad nama kao semenke maslačka u doba kad nema ni daška vetra, u vreme kad se bliži ledena noć sa onim rečima što će da leluju u tami budućih vekova.

GOZBA MRTVIH

Pred nam se blesne dugačka siva džada, nestaje iza bregova i opet iskrsava u noći kao reka ponornica. Preko glavica i bregova jurcaju senke oblaka, sustižu se i cepaju, sabijaju u pristrancima i doljama pa nestaju u pustoj noći preko surih brda gde se kriju vile, zmajevi i prividenja. Samo ponekad blesne goli mesec, raskrili se blede puštoš pa se sve naglo zatrpao mrkim kumulusima.

Pod nam se ne čuje mašina — kao da sedimo na oblaku a ne na prikolici — i tako neosetno milimo dugačkom džadom ka Zemlji Obećanoj, u noći bledog meseca i podivljalih oblaka. Izlazimo na suru visoravan blago zata-lasanih bregova, oko ponoći stižemo na vašar nevesele bratije.

Sa obe strane puta obeduju tužni gosti: pokunjeni su i neveseli, a lica su im mrka, spečena i pepeljava; na glavama su im ulepljene crne kاپice sužanja.

Šta to radite, crna-braćo? ... htedoh da pitam, ali razumeše me pre no što otvorih usta.

Ručamo evo ... onaj ručak što nam je ostao pre mnogo vekova, kad nas na revaru... Zaklaše nas radi ovih zalagaja, ne dadoše nam ... Sad, evo jedemo polako...

I, onako mrki i neveseli, povijeni nad crnim činijama u suludoj ponoći nastaviše da žvaću, tromo rasklapajući usta, lenjo prinosiće ruke — u noći bledog meseca, u sivom praznom vremenu.

MRŽNJA

Tu gde su skoro bila vitka stabla sad se bele panjevi, u vreme oko svitanja, u doba kad nije ni noć ni dan. Odozdo između panjeva, kroz paprat, baulja dečak.

Mnogo si me tukao kad sam bio mali! veli.

Još ću te tući! odgovaram mu i priuzimam sekiru, nameštam se kako bih mogao, kad mi pride, da ga udarim u potiljak, dok se polako približava. Odvaljujem velike busenove zemlje, pogadam ga u glavu — ali to ga ne zadržava. Ne mari on za moje pretnje već strpljivo bulja napred. Jasno je da je snažan i postojan, očigledno je da je željan osвете. Onda ga velikim kamenom pogadam u potiljak.

On zastane trenutak negodujući.

Ajde sad, dečake!

Tukao si me dok sam bio mali, veli.

Još si mali, jadni dečake!

Sad sam porastao, sad ću se osvetiti! govori on lenjo stenjući, i dok još jednom njegove reči u jedva prozirnom vazduhu, pogadam ga još jednom u glavu velikom stenom. On se samo posgne, slegne ramenima zastenje. Neke vreme čutimo tako u podnožju krčevine. Nekad je tu bila šuma u vrletnoj strani i od nje su sad ostali samo panjevi. Zasekline im se bele u nevidelici.

On je još tu — snažan, opasan i željan osвете. Preti.

Napokon evo mog MAGNUMA. Na njemu lepo piše: MAGNUM. Kako je lep osećaj kad revolver zategne u ruci.

Sad ćeš odustati, snažni gumeni dečake! i vidim kako ga modar plamen iz MAGNUMA odbacuje niz krčevinu.

U BOTANIČKOJ BAŠTI

Nekoliko vekova niko nije dolazio u baštu. Ipak, sve je tu na svome mestu: drveće je ostarilo, klupe istrulile, staze zarasle a šumar se okamenio.

Sedim na betonskom nosaču negdašnje klupe i posmatram poredak bašte. Odjednom, odnekud izbi strari dečak na biciklu. Maleni dečji bicikl je star i iskrzan, po njemu se nahvatala patina minulih godina. To malo prevozno sredstvo moglo bi imati sto dvadeset ili dvesta godina.

Dečak nikako ne može biti mladi od bicikla. Živeli su zajedno, vidi se to po muci koju su godine ostavile na njima. I dečak bi mogao imati dvesta godina: jasno je to odmah, na prvi pogled po njegovoj staroj kosi i očima bez nade i sjaja, po njegovom naboranom licu i žilicastim nožicama. Običan svet koji ništa ne zna o Vremenu pogrešno bi procenio da je dečak od pet godina, ali svakom pažljivom posmatraču jasno bi bilo da dečak ima dvesta godina.

Niko na dečaka nije obraćao pažnju: ni baštovan, ni okamenjeni šumar zarastao u korov, ni gospoda s drvenom nogom, ni bukva što je naopaka rasla s granama naniže (jer srce joj truli od bola, a koren se muči i kiseloj glini).

Dečak je, međutim, na malom biciklu prošao uzanom stazom došavši odnekud iz paprati i minulih vekova i tako jednostavno i samouvereno na velikom drvenom biciklu otišao u Budućnost.

U PODGORI

Ovuda treba voziti pažljivo — veli onaj odozgo.

Pređa mnom se račva mnoštvo prolaza i hodnika. Kroz robnu kuću treba voziti pažljivo jer se svuda oko tiskaju ljudi i deca, a osim toga nije ni predviđeno da se kroz robnu kuću vozi velikom brzinom. Prolazim između gondoka tesnim hodnicima, između zbijenih grupica dece i žena. Tako polagano napredujem. Tu je i Spasoje. I on upozorava. Oprezno napredujemo dalje.

Stižemo u jedan restoran na spratu. Zidovi su okićeni velikim pornografskim slikama. Koi-tusi.

Okolo sedi mnoštvo Crnogoraca u okruglim kapama. Svi su brkati i neveseli. Sede i piju, zadubljeni u razgovore koje su započeli pre no što je postojala ova robna kuća, ove pornografske slike s koi-tusima. Moj dolazak dočekaše s podrugljivim sašaptavanjem. Prode bez kavgе.

Kroz mnoštvo lavirinata jedva izidoh napolje. Tamo, na visokom hridu, obzidanom kružnom ogradom od kamenih blokova, spazih filozofa.

Cekam te odavno — veli.

Odatle se divno videlo na sve strane. Dole je vijugala modra reka i gubila se u ravnim poljima iza humova. Na horizontu su se beleli snežni vrhovi.

Onamo nam valja stići — reče filozof i uputismo se ka reci.

GREŠKA

Evo stiže strašna vest od koje se nadima selo. Vest se uvlači u kuće, pod kuru drveća, u ptiče i ljudske stomake i zato su ljudi vazdušasti i naduveni kao stare mašine. Evo, narod se uzrujava, komešaju se ljudi, dolazi Strah:

Živ je! ... Živ je Pušelja! Nije ni bio mrtav, već samo pijan i tako pijana zakopali su ga u zemlju. Onda se rastreznio, zemlja izvukla pijanstvo, počeo da se koprcа. Našao se u čudu. Dozivao odozdo, iscepao sav pokrov, davolisao novi sanduk i čuo neko što je prolazio onuda. Čuo neko i bilo mu sumnjivo.

Otrčali u Kolašin, javili miliciji. Milicija sastavila komisiju, komisija otišla u Komitet.

Komitet odmah rekao: Dvapat ne može po Zakonu.

Neko iz sela: Moglo ne moglo, on se eno koprcа i razburukaće celo groblje dok se vi nagodite.

Nemali kud kamo, otišli. Čim su stigli, čuli kako se koprcа.

Otkopavaj! naredio neko. Izvadili Pušelja živa živcijata, malo zanesvi-ješčena i svog u golj vodi.

Jebo vaj Bog! rekao onima iz Komiteta čim ih je poznao i pao plovačke preda njih.

Da smo znali da će ovako biti — rekli oni iz Komiteta.

Sad ne smemo ništa bez komisije — rekao jedan.

Sad mora sve nanovo: novi govor, novi te-legrami, novo lelekanje.

Takoreći praviš dupli stranu.

□ □ □